

سوم رجب سالروز شهادت دهمین پیشوا

امام هادی(ع) با این که در زمان امامتش شدیداً تحت نظر بود، اما از پای ننشست و فعالیت‌های خود را به شیوه‌ای مطابق اوضاع زمان خویش به پیش برد.

امام هادی(ع) با این که در زمان امامتش شدیداً تحت نظر بود، اما از پای ننشست و فعالیت‌های خود را به شیوه‌ای مطابق اوضاع زمان خویش به پیش برد.

به گزارش خبرنگار دین و اندیشه خبرگزاری دانشجویان ایران(ایسنا)، سوم رجب مصادف است با سالروز شهادت امام هادی(ع)، پیشوای دهم شیعیان در ماه ذی الحجه سال 212 ه.ق در شهر صریا (نزدیک مدینه) دیده به جهان گشود. پدر ایشان حضرت امام محمدتقی جوادالائمه علیه السلام و مادرشان بانویی فاضله و عقیقه به نام سمانه است. نام مبارک ایشان علی از القابشان نقی، هادی و نجیب؛ و کنیه‌شان ابوالحسن است.

امام علی‌النقی الهادی علیه السلام در سال 220 ه.ق به امامت رسیدند. در این زمان ایشان در مدینه بودند و در آنجا به مدت 13 سال وظایف امامت خود را انجام می‌دادند؛ مردم از این سرچشمه حیات معنوی و علمی و فکری سیراب می‌شدند و ایشان نیز به همه امور شیعیان رسیدگی می‌کردند تا این که متوکل (خلیفه وقت) که در دشمنی با ائمه اطهار(ع) مشهور بود؛ به خاطر هراسی که از نفوذ و محبوبیت امام علیه السلام در جامعه داشت ایشان را از مدینه به سامرا فراخواند زیرا احساس می‌کرد که باید امام را از نزدیک تحت نظر بگیرد. پس از آمدن امام به سامرا، اگرچه ایشان ظاهراً آزاد بود اما «متوکل» منزلشان را طوری انتخاب کرده بود که همواره تحت نظر باشند. او به طور مرتب دستور تفتیش منزل ایشان را صادر می‌کرد و تمام دیدارها و رفت و آمدها توسط نیروهای حکومتی کنترل می‌شد.

او جو بسیار خفقان آمیزی را بر جامعه حکمفرما کرده بود و سختگیری و فشار زیادی را بر شیعیان اعمال می‌کرد: علویان را در محاصره اقتصادی قرار داده بود. به شاعران درباری مال فراوانی می‌داد تا در اشعار خود به ائمه علیه السلام بی احترامی کنند. او اکثر سادات جلیل القدر آن زمان را دستگیر و زندانی کرده بود. از هولناکترین اقدامات او در دوره حکومتش، انهدام و تخریب مرقد امام حسین علیه السلام بود. اوضاع معیشتی مردم و خصوصاً علویان در زمان خلفای عباسی مخصوصاً متوکل و بقیه خلفای هم عصر امام هادی علیه السلام، بسیار دشوار بود زیرا آنان بیت المال مسلمین را صرف خوشگذرانی‌هایی می‌کردند که به گواهی تاریخ، هزینه‌های مربوط به آنها بی‌سابقه بوده است.

برخی از اقدامات امام هادی علیه السلام در زمان امامت

امام هادی علیه السلام با این که شدیداً تحت نظر بود، اما از پای ننشست و فعالیت‌های خود را به شیوه‌ای مطابق اوضاع زمان خویش به پیش برد. از مهمترین فعالیت‌های ایشان این بود که به مردم از راه‌های گوناگون آگاهی داده و منصب امامت و مقام علمی خود را در طی سخنان خویش و در مناظرات و پرسش و پاسخ‌های علمی، آشکار کرده و تثبیت کنند. همچنین عدم مشروعیت حکومت بنی عباس را تبیین می‌کردند. یکی دیگر از محورهای فعالیت امام، آماده کردن مردم و شیعیان نسبت به غیبت حضرت مهدی علیه السلام بود. البته ایشان با نهایت احتیاط و جلوگیری از حساس شدن حکومت، این موضوع را به طور سربسته در ضمن سخنان خویش ذکر می‌فرمودند.

از دیگر اقدامات این امام بزرگوار؛ مبارزه با انحرافات، تربیت نیرو و افراد شایسته، تقویت سازمان وکالت، تبیین مقام شامخ امامت از طریق زیارت غدیریه و زیارت جامعه است.

زیارت جامعه کبیره

از امام هادی علیه السلام چندین دعا و زیارت نامه برجای مانده است که از مشهورترین آنها زیارت جامعه کبیره است. این زیارت دارای سند صحیح بوده و از نظر بلاغت نیز در بالاترین درجه قرار دارد. شروح متعددی به فارسی و عربی بر این زیارت نوشته شده است. زیارت جامعه کبیره متضمن مفاهیمی بسیار عالی و مطالبی بدیع است.

از دیگر زیارات بر جای مانده از امام هادی علیه السلام، زیارت غدیر است که در آن هم خصوصیات و ویژگی‌های حضرت علی علیه السلام و هم حادثه غدیر ذکر شده است.

شبکه ارتباطی وکالت

شرایط بحرانی‌ای که امامان شیعه در زمان عباسیان با آن روبرو بودند، آنان را واداشت تا ابزاری جدید برای برقراری ارتباط با پیروان خود جستجو کنند. این ابزار چیزی جز شبکه ارتباطی وکالت و تعیین نمایندگان و کارگزاران در مناطق مختلف توسط امام نبود.

هدف اصلی این سازمان جمع آوری خمس، زکات، نذور و هدایا از مناطق مختلف توسط وکلا، و تحویل آن به امام، و نیز پاسخگویی امام به سؤالات و مشکلات فقهی و عقیدتی شیعیان و توجیه سیاسی آنان توسط وکیل امام بود. این سازمان کاربرد مؤثری در پیشبرد مقاصد امامان داشت.

امام هادی - علیه السلام - که در سامراء تحت نظر و کنترل شدیدی قرار گرفته بود، برنامه تعیین کارگزاران و نمایندگان را که

پدرش امام جواد - علیه السلام - اجرا کرده بود، ادامه داد و نمایندگان و وکلایی در مناطق و شهرهای مختلف منصوب کرد و بدین وسیله یک سازمان ارتباطی هدایت شده و هماهنگ به وجود آورد که هدف‌های یاد شده را تامین می‌کرد. فقدان تماس مستقیم بین امام و پیروانش، نقش مذهبی - سیاسی وکلا را افزایش داد، به نحوی که کارگزاران (وکلا) امام مسئولیت بیشتری در گردش امور یافتند. وکلای امام بتدریج تجربیات ارزنده‌ای را در سازماندهی شیعیان در واحدهای جداگانه به دست آوردند. گزارش‌های تاریخی متعدد نشان می‌دهد که وکلا، شیعیان را بر مبنای نواحی گوناگون به چهار گروه تقسیم کرده بودند: نخستین ناحیه، بغداد، مدائن و عراق (کوفه) را شامل می‌شد. ناحیه دوم، شامل بصره و اهواز بود. ناحیه سوم، قم و همدان، و بالاخره ناحیه چهارم، حجاز، یمن و مصر را در بر می‌گرفت. هر ناحیه به یک وکیل مستقل واگذار می‌شد که تحت نظر او کارگزاران محلی، منصوب می‌شدند. اقدامات سازمان وکالت را در دستورالعمل‌های حضرت هادی - علیه السلام - به مدیریت این سازمان، می‌توان مشاهده کرد.

شهادت امام (ع)

امام هادی - علیه السلام - با آنکه در سامراء تحت کنترل و مراقبت قرار داشت، اما با وجود همه رنج‌ها و محدودیت‌ها هرگز به کمترین سازشی با ستمگران تن نداد. بدیهی است که شخصیت الهی و موقعیت اجتماعی امام و نیز مبارزه منفی و عدم همکاری او با خلفا، برای طاغوت‌های زمان هراس آور و غیر قابل تحمل بود، و پیوسته از این موضوع رنج می‌بردند. سرانجام تنها راه را خاموش کردن نور خدا پنداشتند و درصدد قتل امام برآمدند و بدین ترتیب امام هادی نیز مانند امامان پیشین با مرگ طبیعی از دنیا رفت، بلکه در زمان «معتز»، مسموم گردید و در رجب سال 254 هجری به شهادت رسید و در سامراء، در خانه خویش به خاک سپرده شد.

برخی از سخنان امام هادی علیه السلام

- * دنیا همانند بازاری است که عدّه‌ای در آن برای آخرت سود می‌برند و عدّه‌ای دیگر ضرر و خسارت متحمل می‌شوند.
- * تواضع و فروتنی چنان است که با مردم چنان کنی که دوست داری با تو آن کنند.
- * علم و دانش بهترین یادبود برای انتقال به دیگران است، ادب زیباترین نیکی‌هاست و فکر و اندیشه آئینه صاف و تزیین کننده اعمال و برنامه‌هاست.
- * شانه کردن موها به وسیله شانه عاج، سبب روئیدن و افزایش مو می‌باشد، همچنین سبب نابودی کرم‌های درون سر و مَخ خواهد شد و موجب سلامتی فک و لته‌ها می‌گردد.
- * همنشین شدن و معاشرت با افراد شرور نشانه پستی و شرارت تو خواهد بود.
- * بخل ناپسندترین خلق و خوی است.
- * طمع خصلتی ناروا و ناشایست است.